

TÜRKİYE - PAKİSTAN STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

"Sivil Diplomasi Kapasite İnşası:
Sektörel ve Finansal Derinleşme"

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

TÜRKİYE - PAKİSTAN STRATEJİK DİYALOG PROGRAMI

“Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme”

(Türkiye - Pakistan)

Türkiye; 80 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

Pakistan ise 170 milyonu aşan nüfusu ve Orta Asya'yı Hint Okyanusu'na bağlayan coğrafyadaki stratejik konumu ile dünyanın dikkatini üzerine çekmektedir. Birleşmiş Milletler (UN), İslam Konferansı Örgütü (OIC), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (ECO), D-8, İngiliz Uluslar Topluluğu (Commonwealth), Güney Asya Bölgesel İşbirliği Teşkilatı (SAARC), Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA), İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT), gibi pek çok bölgesel ve uluslararası örgütün üyesi olan Pakistan 21. yüzyılın bölgesel güç adaylarından biridir ve yakın gelecekte de önemi artarak devam edeceği öngörülmektedir.

Türkiye ile Pakistan arasındaki ilişkiler tarihten güç almaktadır. Alt kıta Müslümanlarının Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı'na verdiği destek zihinlerde ayrı bir yer tutmaktadır. İkili siyasi, ekonomik, ticari ve kültürel ilişkilerin yanı sıra bölgesel ve uluslararası konular iki ülke ilişkilerinde sürekli gündemde olan ve ele alınan konulardır. Pakistan'ın kuruluşunun ardından, iki ülke yüksek düzeyli sık ziyaretlerle dostluk ilişkilerini geliştirirken, en zor zamanlarında da birbirlerine destek olmayı sürdürmüşlerdir.

İki ülke arasında her alanda iyi düzeyde süregelen ikili ilişkilerin uluslararası platformlara yansımaları da son derece olumludur. Türkiye ve Pakistan uluslararası platformlarda birbirlerinin destekleyicisi konumundadırlar. Türkiye, “Demokratik Pakistan'ın Dostları Grubu” (DPDG) gibi çok taraflı süreçlerde aktif ve yapıcı bir tutum izlerken, Türkiye-Pakistan-Afganistan Üçlü Zirve süreci ve Afganistan odaklı toplantılarıyla Pakistan'ın içinde bulunduğu bölgenin barış ve istikrarına katkı sağlamayı öncelik olarak değerlendirmektedir. Pakistan da ülkemizi yakından ilgilendiren uluslararası konularda Türkiye'ye müzahir bir yaklaşım sergilemektedir. İlişkilerdeki bu yakınlık üst düzey ziyaretlere de yansımaktadır.

Türkiye ile Pakistan arasındaki dostane ilişkilere rağmen, ticaret hacmi mevcut potansiyeli yansıtmayacak ölçüde dardır ve yıllara göre değişkenlik gösteren bir tablo arz etmektedir. 2000'li yıllarda ihracatın ithalatı karşılama oranının giderek azaldığı ve ticaret dengesinin Türkiye'nin aleyhine bozulduğu görülmektedir. Türkiye'nin Pakistan'dan yaptığı ithalat neredeyse tek kaleme bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Bu da toplam ithalatın geleneksel olarak %70'ine karşılık gelen pamuktur.

Ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi diğer alanlardaki ilişkilerin derinleşmesi için temel oluşturacaktır. Türk girişimciler için Pakistan’da iletişim / telekomünikasyon, altyapı (limanlar, havalimanları, demiryolları vb.), katma değerli tekstil ve ihracat bazlı sanayi, hizmet sektörü (ulaşım, belediye hizmetleri, iş/ticaret merkezleri, vb.), tarıma dayalı sanayi kolları (agro-food), hidroelektrik/kömüre dayalı enerji üretimi gibi alanlarda yatırım; ahşap demonte mobilya, tarımsal uygulamalar, araç yedek parçaları, klima, buzdolabı, televizyon, pvc boru, tekstil makineleri, yazılım, ayakkabı, turizm gibi alanlarda ise ortaklık imkanları bulunmaktadır. Ekonomik etkileşimin hızlanması için taşımacılık, bankacılık, kota uygulamaları ve tarife dışı engeller gibi konularda ortaya çıkan sorunların giderilmesi gerekmektedir.

Her iki ülke kritik öneme sahip uzun vadeli çıkarların sürdürülebilirliği açısından etkili bir stratejik iş birliği geliştirebilir. Bu noktada olaylara daha geniş bir jeopolitik bakış açısı ile bakma ihtiyacı vardır. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Pakistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir.

Ülke toplantıları ile ilgili kuruluşların ve kurumların yakından tanınması, sivil toplum etkisinin artırılması, kalkınmaya katkı sağlanması, kaynakların ve çalışma alanlarının geliştirilmesine dair uzmanlık birikimlerinden faydalanılması, tanıtma faaliyetlerine katkı sağlanması, akademik iş birliği imkânlarının araştırılması ve tüm bu çalışmaların bütünlük içerisinde değerlendirilmesini sağlayacak stratejik bir yaklaşım geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

İki ülkenin geldiği nokta “stratejik işbirliği” olarak tanımlanmaktadır. Yine iki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Pakistan ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Pakistan Stratejik Diyalog Programı** önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Sivil Diplomasi Kapasite İnşası: Sektörel ve Finansal Derinleşme

Alt Temalar

Türkiye - Pakistan Ekonomik İlişkileri: Fırsatlar ve Engeller
Orta Asya ve Orta Doğu Bölgeleri ve Türkiye - Pakistan
Enerji güvenliği, Enerji Arz Politikaları ve Fırsatlar
Ekonomik İşbirliği
Türkiye - Pakistan Güvenlik İşbirliği, Çok Boyutlu Güvenlik ve Terörle Mücadele
Ulaşım, Lojistik, Bankacılık
İİT Üyesi Ülkeler İkili ve Çok Taraflı Kapasite İnşası
Kamu Yönetiminde İnovasyon ve Teknoloji Paylaşımı
Akademik ve Kültürel İşbirliği İmkânları
Bölgesel ve Küresel Ortak Perspektifler

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil
Kültür ve Turizm
İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı
Sağlık ve Sağlık Turizmi
Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar
Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme
Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)
Ekonomi ve Ticaret
Medya ve İletişim
Bilim ve Teknoloji
Marka Şehirler ve Çevre
Savunma ve Uzay Sanayii

Program Partnerleri

Türkiye : **TASAM** (Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi)

Pakistan : .....

Programın İcra Alanı

Türkiye ve Pakistan

ETKİNLİKLER / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Basın Toplantıları

Türkiye - Pakistan Akil Kişiler Kurulu Toplantıları / Çalışmaları

Program bünyesinde; iki tarafı temsilen bölge ve yerel aktörlerden oluşan ekonomi duayenlerinin ağırlıkta olduğu bir “Türkiye - Pakistan Akil Kişiler Kurulu” oluşturulması ve yılda en az bir defa iki taraflı toplantı yapması ve Program çalışmaları temelinde iki ülke/bölge ilişkileri için yerel merkezli olarak etkileşim ve öneriler üretmesi.

Yuvarlak Masa Toplantıları / Çalıştayları

Çok Taraflı Çalıştaylar / Çalışmalar

Kongre(ler)

Sektör Çalıştayları / Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Eğitimler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Karar Alıcılara Briefing Toplantıları

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

TV Programları

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar